

Творча активність особистості в системі підготовки спеціаліста у ВНЗ

У статті здійснено аналіз загальнотеоретичних аспектів феномену творчої активності, розкрито його зміст та місце в системі психологічних знань. Сформульовано й обґрунтовано власний погляд на проблему розвитку творчої активності. Виявлено взаємозв'язок творчої активності з основними психологічними складовими особистості. Виділено змістові ознаки творчої активності, структуру творчої активності через систему компонентів: мотиваційного, когнітивного, рефлексії, поведінкового. У роботі визначено критерії творчої активності.

Ключові слова: творчість, творча особистість, творчий потенціал, творча активність.

В статье осуществлен анализ общетеоретических аспектов феномена творческой активности, раскрыто его содержание и место в системе психологических знаний. Сформулирован и обоснован собственный взгляд на проблему развития творческой активности. Обнаружена взаимосвязь творческой активности с основными психологическими составляющими личности. Выделены смысловые признаки творческой активности, структура творческой активности через систему компонентов: мотивационного, когнитивного, рефлексии, поведенческого. В работе определены критерии творческой активности.

Ключевые слова: творчество, творческая личность, творческий потенциал, творческая активность.

Суспільні перетворення накладають відбиток й на систему вищої освіти, висуваючи нові вимоги до організації та якості підготовки фахівців. Але, які б зміни не відбувалися у вищій школі, головна її проблема – підготовка фахівців, необхідних для суспільства, і в той же час задоволення потреб молоді в освіті, духовному розвитку, інтелектуальній професіоналізації. Відмітимо, що у всі часи цінувалися люди, що вміють творчо, нестандартно підходити до будь-якої справи, тому проблема формування творчо активної особи була і залишається актуальною. А тому підвищення якості професійної підготовки студентів, зокрема формування їх творчої активності, має бути пріоритетною проблемою вузівської освіти.

Аналіз філософських, психолого-педагогічних джерел дозволяє зробити висновок, що сучасною наукою накопичено значний фонд ідей, спираючись на які можна успішно розв'язувати

проблеми формування творчої активності. Ці ідеї містяться у працях Л.С. Виготського, С.У. Гончаренка, Ю.М. Кулюткіна, М.О. Лазарева, В.І. Лозової, Н.В. Палехи, Н.О. Половнікової, С.О. Сисоевої, В.О. Сухомлинського, Т.І. Шамової, Г.І. Щукіної та багатьох інших. Вони зазначали, що визначальною рисою творчої особистості є її творча активність, яка розглядається як інтегративна характеристика особистості, в якій, з одного боку, відображені нові глибокі утворення у структурі особистості (творчі потреби, мотиви, вимоги), а з іншого – знаходять своє вираження якісні зміни в діяльності, яка стає цілеспрямованішою, продуктивною.

В той же час, значно менше досліджувалися питання розвитку творчої активності студентів у виші: не виявлені повністю умови розвитку творчої активності в навчальній діяльності; вимагають ще дослідження особливості прояву творчої активності; залишаються багато в чому не дослідженими протиріччя між об'єктивною потребою в розвитку творчої активності особи і реальним рівнем її розвиненості. Вивчення розвитку творчої активності особистості дозволяє поглибити знання про ряд феноменів творчості, а також виробити науково обґрунтовані рекомендації по забезпеченню необхідних умов творчого розвитку особистості студента.

Аналіз стану вивчення питань, пов'язаних з розвитком особистості студента, дозволив визначити проблему дослідження: пошук шляхів підвищення ефективності процесу розвитку творчої активності студентів у системі вищої освіти.

Діяльнісний спосіб існування людини у світі неможливо зрозуміти без осмислення змісту однієї з найдавніших категорій – творчості. Одразу зауважимо, це поняття широке, його роз'яснення знаходимо ще у давньогрецького філософа Платона: “Творче мистецтво, – зазначав він, – є такою здатністю, яка виступає причиною того, чого раніше не було. Усе, що викликає перехід з небуття в буття, є творчість. Отже, створення будь-яких творів мистецтва чи ремесла можна назвати творчістю, а всіх “створювачів” – їх творцями”[4].

Не зайве нагадати, що понад два тисячоліття панувало аристотелівське розуміння творчості, засноване на принципах об'єктивного онтологізму, що відводив суто службову роль активному суб'єкту. Саму діяльність давньогрецький філософ Арістотель не сприймав як творчість, як активну і творчу силу, а отже, як продукт індивідуального натхнення та вільної самореалізації суб'єкта. Навпаки, її, людську діяльність, він тлумачив як пасивне начало, прирівнював її до поняття “мистецтво”, яке визначав (відповідно до класичної традиції) як вміння, що

ґрунтується на загальному знанні правил даного виду діяльності, як вправність, майстерність, що належить виявляти у будь-якій справі. Важливою особливістю мистецтва є, на його думку, можливість опанувати справою. Наука, за Арістотелем, – це теоретичні знання щодо кожного з мистецтв, це сукупність правил і приписів, які має знати той, хто прагне оволодіти певним мистецтвом.

Минуло багато століть, і лише в епоху романтизму дослідники розглядели (всупереч арістотелівському вченню) в діяльнісній людині суб'єкта-творця, вільну, самостійну силу, яка втілює в предметі (за своїми вимірами) власну суб'єктивність. Саме у такому предметі проявляється особистість, визначаються її психологічні характеристики, окреслюється весь духовний світ творця.

Творчість є предметом аналізу багатьох сучасних наук. Психологи, наприклад, досліджують внутрішню структуру і механізми інтелектуальних пошукових дій, визначають інтуїцію, уяву тощо. Філософи розглядають творчість у зв'язку з людською сутністю та її реалізацією. За умови такого підходу найбільш загальним буде визначення творчості як способу самобуття людини: саме у творчості особа стверджується, формує, відтворює і розвиває себе.

В психолого-педагогічних дослідженнях склався ряд напрямів вивчення творчості:

- історія вивчення проблеми творчості, творчих здібностей і творчої діяльності, аналіз сучасного етапу формування психології творчості (Я.А. Пономарьов, А.Т. Шумілін, Ю.Ф. Баррон);
- суть творчості і творчої діяльності (А.Ю. Козирьов, Н.С. Лейтес, А.М. Матюшкін);
- формування творчого мислення, творчих здібностей, зв'язок психології творчості з педагогікою (Л.С. Виготський, С.Л. Рубінштейн, С. В. Герасимов).

Відомий радянський психолог К.К. Платонов характеризує творчість як “мислення в його вищій формі, що виходить за межі потрібного для вирішення виниклого завдання вже відомими способами” [6].

Польський дослідник А. Матейко вважає, що “творчість властива умам, здатним мислити самостійно, не зв'язуючи оцінку тієї або іншої інформації з авторитетністю її джерела” [1].

Існують два принципові постулати в теорії творчості, підтримувані переважною кількістю дослідників. Перший, з точки зору академіка А.Д. Олександрова, творчість є специфічна видова

особливість людини, яка найістотнішим чином відрізняє її від тваринного світу. Саме здатність до творчості, тобто до створення деякої принципово нової якості, виділяє людину з природи, протиставляє її природі і виступає джерелом праці, свідомості, культури. Другий – творчість є один з найактивніших станів і проявів людської свободи.

Під творчістю в основному розуміють діяльність, результатом якої є створення індивідуально нового, неповторного, оригінального. Сама природа творчості нерозривно пов'язана з поглядом на питання про появу нового. Саме воно, нове, відрізняючись від старого, виникає з нього. Численні факти свідчать про те, що нове з'являється в надрах старого, але, підкреслимо, на випадковій основі. Розробка розуміння творчості як діалектичного протиріччя продуктивного і репродуктивного знайшло відображення в роботах німецьких класичних філософів І.Канта, Й. Г. Фіхте, Ф.В.Шеллінга.

Сама творчість завжди пов'язана зі створенням чогось оригінального, неповторного, індивідуального. Акт творчості на відміну від дій, заснованих на використанні вже відомих прийомів і правил, що ведуть до заздалегідь визначених результатів, завжди означає пошук цілком самостійного шляху до досягнення бажаної мети. Творчість у найвищому розумінні її неминуче включає в себе момент непередбаченості, невизначеності, вона у своєму розвої наповнюється уявою, інтуїцією, свіжістю новизни. В особистості загострюється здатність до несподіваних рішень, незвичайно глибокого осягнення дійсності. Саме ця особлива стадія натхненності звичних професійних прийомів і правил формує готовність до несподіваних поворотів, які проявляються в умінні діяти у зовсім непередбачених обставинах. Внутрішнім потягом творчості стає особливий динамізм усіх якостей і властивостей особи, здатних реалізуватися у конкретному творчому акті. Саме цей динамізм і є основним змістом поняття, що прийнято називати творчим потенціалом.

У розумінні творчості як діяльності, що породжує зовсім нове, міститься твердження про відсутність у звичайної людини творчого начала, яке наявне і чітко представлене в обдарованих людей. Щодо цього російський психолог Л. С. Виготський писав: “Звичайно, найвищий вияв творчості і досі доступний лише небагатьом обраним геніям людства, але у буденному житті, що оточує нас, творчість є необхідною умовою існування, і все, що виходить за межі рутини і в чому міститься хоча б йота нового, зобов'язане своїм походженням творчому процесу людини” [2].

Будучи по своїй суті культурно-історичним явищем, творчість має психологічний аспект: особистий і процесуальний. Вона припускає наявність у особи здібностей, мотивів, знань і умінь, завдяки яким створюється продукт, що відрізняється новизною, оригінальністю, унікальністю. Вивчення цих властивостей особи виявило важливу роль уяви, інтуїції, неусвідомлюваних компонентів розумової активності, а також потреби особи в самій актуалізації, розкритті і розширенні своїх творчих можливостей.

Отже, творчість – це процес створення людиною об'єктивно або суб'єктивно якісно нового за допомогою специфічних інтелектуальних процедур, які не можна представити як точно описувані і строго регульовані дії.

Творча активність особистості являє собою складну, багатогранну і багатофункціональну психологічну складову особистості, окремі аспекти якої досить широко вивчаються як у вітчизняній (Б.Г. Ананьєв, Г.О.Балл, Д.Б.Богоявленська, О.В.Брушлинський, Л.С.Виготський, В.М.Дружинін, Г.С.Костюк, О.Г.Костюк, С.Д.Максименко, В.О.Моляко, Я.О.Пономарьов, В.А.Роменець та ін.), так і у світовій психології (Р.Арнгейм, І.Бентлі, Дж.Гілфорд, Б.Гіделін, Ж.Годфруа, А.Дрейяр, Р.Жоллмен та ін.).

За своїм змістом і спрямованістю існуючі дослідження даного феномену можуть бути об'єднані у дві великі групи: орієнтовані на розробку загальнопсихологічної теорії творчості на основі інтеграції різноманітних емпіричних результатів дослідження творчої особи та її активності (Д.Б.Богоявленська, Л.С.Виготський, Г.С.Костюк, В.О.Моляко, Я.О.Пономарьов та ін.); генетико-психологічні, спрямовані на виявлення особливостей розвитку творчої активності учнів та їх здатності до різних видів продуктивної діяльності (Д.М.Завалішина, А.Ю.Козирьова, С.Д.Максименко, В.В.Москвіна, С.І.Науменко та ін.).

Аналіз засвідчує продуктивність окремих поглядів зарубіжних дослідників (Дж.Келлі, А.Маслоу, К.Роджерс, Г.Олпорт, Е.Фромм). Зокрема, Дж.Келлі підкреслює вихідну пізнавальну позицію особистості, вважаючи, що людина діє як дослідник у повсякденному житті. Суб'єкт активно формує своє ставлення до оточуючого (тлумачить дійсність, інтерпретує поведінку іншого, будує гіпотези, за допомогою яких прагне передбачати й контролювати події життя, включаючи в цю діяльність психічні процеси, аналогічні науковому пошуку вченого), дослідницька якість дозволяє людині творити власну долю, тим паче, що вона, зауважує Дж. Келлі, “завжди прагне до майбутнього через вікно теперішнього”. На визнанні пріоритету творчої сторони в людині

будуються погляди А.Маслоу. Творчість, на його думку, є невід'ємною властивістю природи людини: "Щоб бути творчими, нам не треба писати книги, створювати музику чи живописні полотна". "Творчість, – пише А.Маслоу, – універсальна функція людини, яка веде до всіх форм самовираження". Тож, для гуманістичної психології творчість є виразом здоров'я особистості.

Отже, ми спостерігаємо дійсно широке охоплення проблеми творчості в різних напрямках сучасної психології.

Творча активність досліджується як складна структурно-динамічна система. Залежно від психологічних напрямів, шкіл, наукової спрямованості дослідників виокремлюються різні напрямки її вивчення: висвітлюються окремі грані природи творчості, пропонуються різні, іноді суперечливі, концепції творчості: від концептуальних, орієнтованих на розробку загальнопсихологічної теорії, до генетико-психологічних, спрямованих на виявлення особливостей розвитку творчої активності особистості, її здатності до різних видів продуктивної діяльності. Тому побудова моделей розгортання творчої активності в студентів має вирішуватись у площині діалогу існуючих підходів.

Важливими характеристиками творчої активності як особистісної структури є динамізм, "внутрішня рухливість". Вони виражаються у продуктивній спрямованості. Б.Г.Ананьєв, К.К.Платонов, М.Г.Ярошевський, Д.Б.Богоявленська виділяють декілька рівнів розвитку творчої активності, пов'язуючи їх із спрямованістю особистості. Творча активність пов'язана із здатністю до саморуху, саморозвитку. Творча активність є умовою виявлення й розвитку творчого потенціалу особистості, механізмом реалізації її здібностей, нарешті, засобом самоактуалізації. (Д.Б.Богоявленська, Г.С.Костюк, С.Д.Максименко).

Психологічні фактори розвитку творчої активності особистості традиційно диференціюються на підсвідомі (емоційно-інтуїтивні) сфери та усвідомлювані. Нам уявляється, що ця класифікація має доповнюватися врахуванням важливої тенденції власного зростання особистості (саморозвитку). Зазначені три групи факторів є базовими структурними компонентами категоріальної системи змістового моделювання творчої активності.

Творча активність розглядається Б.Г.Ананьєвим, О.В.Брушлинським, Г.С.Костюком, В.О.Моляко, Я.О.Пономарьовим, В.А.Роменцем у двох аспектах: як суб'єктне утворення і продуктивний стан особистості. Підкреслюється, що ця активність спонукає до пошукової діяльності з використанням творчого потенціалу особистості.

У теорії діяльності творча активність особистості розглядається як здатність не лише самостійно визначати предмет діяльності, але й вирішувати, яка саме діяльність буде здійснюватись, а отже – які психічні структури розвиватимуться (О.М.Леонтьєв, С.Л.Рубінштейн, В.В.Давидов, С.Д.Смірнов).

Заслугує на увагу розгляд творчої активності в межах явища опредметнення – розпредметнення (Г.С.Батищев, С.Д.Максименко).

Загалом теоретичний аналіз дозволяє зробити висновок про особистісну природу творчої активності людини.

При всій безперечній значущості цих досліджень необхідно відмітити, що вони багато в чому носять теоретико-методологічний характер, тоді як практика роботи сучасної вищої школи відчуває гостру потребу в конкретних технологіях розвитку творчої активності студентів в умовах особистісно орієнтованого навчання.

Творча активність є надзвичайно складною діяльністю людини, що проявляється в дивовижному різноманітті форм. Вона припускає розвиток самостійності студентів, їх уміння самостійно переходити від одного етапу до іншого (від прийняття завдання до його рішення, від постановки завдання до визначення адекватних способів розв'язання, від дій реалізації до дій самоконтролю); оволодіння не лише прийомами логіки і рішення різних завдань звичними способами, але і уміння шукати свій найбільш раціональний шлях рішення нестандартних завдань.

У цих умовах діалектика педагогічного процесу проявляється у взаємодії діяльності педагога і студента, що йде назустріч творчо активної діяльності, супроводжуваної наростанням мотивації, самостійності, інтелектуальних, вольових зусиль, емоційних переживань.

Аналіз літератури з проблеми формування творчості показав, що творчий потенціал людини є багатовимірним, комплексним явищем, а підхід до вивчення творчості, що враховує нерозривну єдність пізнавальних і мотиваційних чинників людської активності, визначається О.Л.Яковлевою як синтетичний. У контексті синтетичного підходу проведено вивчення обдарованості як загальної психологічної передумови формування творчої активності (А.М.Матюшкін), творчих здібностей і характеру в структурі особи (К.К. Платонов), процесу рішення творчих завдань.

Виділимо змістовні ознаки творчої активності :

1) творча активність є діяльністю, що полягає у виробництві істотно нового: нових речей або нових способів (програм, технологій) діяльності, спрямованої на задоволення потреб людини в створенні нових духовних і матеріальних цінностей;

2) творча активність оригінальна як процес, оскільки в її процесі завжди застосовуються нові засоби (способи) або нові програми діяльності;

3) творча активність в генетичному плані є створенням нових корисних комбінацій з елементів різних систем (творча активність є комбінування);

4) творча активність є процесом, що полягає в постановці і рішенні проблем, нестандартних завдань;

5) творча активність є вищим видом діяльності людини, вона первинна по відношенню до виконавської діяльності;

6) творча активність є єдністю духовної і матеріальної творчості, ідеальне перетворення передує матеріальному. Створення програм, планів, проектів, моделей майбутньої діяльності відбувається в процесі мислення, а матеріалізація, а опредметнення – під час виконання практичних завдань, в процесі практики. Суть мислення розкривається в двох його функціях – відображення і творчості.

Структуру творчої активності ми розглядаємо через систему компонентів: мотиваційного, когнітивного, рефлексії, поведінкового.

Основою для виділення мотиваційного компонента в структурі творчої активності послужило положення про те, що поведінковий, діяльний аспект будь-якої особи спонукається і регулюється системою мотивів, що виражають усвідомлене ставлення до діяльності, визначають спрямованість особи на певні об'єкти і способи взаємодії з ними.

Мотиваційний компонент в структурі творчої активності характеризується системою домінуючих мотивів, що виражають усвідомлене ставлення до цінностей і цілей майбутньої професійної діяльності, власного професійного становлення, що здійснюється на основі освоєння творчої активності в якому-небудь процесі.

Когнітивний компонент в структурі творчої активності проявляє себе в пізнавальній діяльності, в усьому різноманітті її проявів в умовах сучасного освітнього процесу. Цей компонент включає такі знання:

– методологічні, включають знання сутності творчої активності як одного із способів відношення людини до навколишнього світу;

– теоретичні, включаючи знання цілей, принципів, змісту, методів, видів і форм творчої активності, закономірностей її освоєння і реалізації;

– технологічні, засновані на знанні творчих технологій навчання і виховання.

Аналіз когнітивного компонента в структурі творчої активності дозволяє нам як критерійний показник його сформованості виділити обсяг знань про суть творчої активності і технології її здійснення в умовах вищої школи.

Компонент рефлексії в структурі творчої активності виділяється на основі того, що в сучасних дослідженнях звертається увага на розвиток механізмів рефлексії у студентів як однієї з найважливіших умов усвідомлення, критичного аналізу і творчого здійснення ним майбутньої професійної діяльності.

Поведінковий компонент характеризує практичний, дієвий аспект творчої активності, він спрямований на цілісне самовизначення і самовираження студентів в навчально-професійній діяльності. К.А. Абульханова-Славська відмічає, що характер самовираження і самовизначення особи в професії, формальний або творчий спосіб включення людини в професію визначає як характер професійного руху, так і життєву перспективу особи [8].

Відсутність шаблонів, орієнтація на нові, нетрадиційні підходи – усе це оптимальним чином проявляється в тому способі, яким студент пробує здійснити майбутню діяльність. Розвиток способу реалізації майбутньої діяльності призводить до формування специфічної системи, що представляє набір цих способів і розширює професійні уміння майбутніх фахівців.

Аналіз процесу становлення особистості студентів як професіоналів дозволяє виділити таку динаміку поетапного засвоєння творчої активності :

- емоційне сприйняття, засноване на інтуїтивному способі майбутньої професійної діяльності;
- осмислення, засноване на когнітивному для рефлексії способі діяльності;
- навчальне застосування, що базується на пошуковому способі діяльності;
- системне освоєння, засноване на частково-дослідницькому способі діяльності;
- творче застосування, засноване на евристичному способі діяльності.

Таким чином, спосіб здійснення майбутньої діяльності є основним критерійним показником розвитку поведінкового компонента творчої активності в процесі навчання.

Перебудова системи вищої освіти і підвищення якості навчання студентів у виші пов'язані із створенням і використанням різних методів навчання і виховання, активізуючих і спонукаючих студентів до самостійної і творчої активності в процесі навчання. У

зв'язку з цим постає проблема визначення критеріїв творчої активності.

Спираючись на головні принципи, що стосуються майбутньої спеціальності студентів, можна стверджувати, що критерії творчої активності одночасно є показниками оволодіння студентами основними, функціональними елементами своєї майбутньої професійної діяльності: умінням ставити і аналізувати цілі своєї діяльності, орієнтуватися в різних ситуаціях, приймати рішення, перевіряти результати своєї діяльності і коригувати її з урахуванням ситуацій, що змінюються.

Критерії творчої активності повинні відповідати таким основним вимогам:

- відбивати як результативні, так і процесуальні характеристики творчої активності студентів і характеризувати не лише її результат, але і те, якою ціною цей результат отриманий;
- вказувати вплив отриманого результату на подальшу діяльність студента;
- бути взаємозв'язаним, тобто складати деяку цілісну систему;
- бути соціально і психологічно значущим, мати сенс для студента.

Низка авторів (І.А. Сичніков, В. І. Каган, Ю.М. Орлов та ін.) пропонують критерії оцінки творчої активності.

Перший показник – поліпшення кількісних і якісних характеристик навчальної діяльності студентів в плані відповідності їх цілям навчання в порівнянні з деякими минулими результатами. Тестовий контроль можна проводити на заліках і іспитах, практичних заняттях і в ході самостійної роботи студентів. Найбільш зручним інструментом для цього аналізу є тести навчальних досягнень.

Другий показник – зменшення часу, витраченого на досягнення конкретної мети навчання, забезпечене за рахунок певних прийомів і засобів. Скорочення витрат часу – дуже важливий чинник в роботі сучасного вузу. Це дає можливість студентам працювати самостійно, глибше знайомитися з проблемами своєї майбутньої спеціальності. Критерієм рівня творчої активності тут виступає зростання вільного часу студентів.

Третій показник – підвищення навчальної діяльності студентів шляхом покращення організації матеріалу, підвищення його доступності, посилення мотивації навчання, вироблення у студентів уміння вчитися, адекватних звичок пізнавальної діяльності, співмірності завдань можливостям студентів.

Четвертий показник – задоволеність студентів навчанням, що є головним емоційним чинником, що підкріплює процес навчальної

діяльності і що є для неї дуже важливим стимулюючим емоційним фоном. Переживання задоволення – ефект, обернений в майбутнє. В результаті задоволеності навчанням у студента створюється установка на самостійну навчальну роботу, підвищується мотивація пізнання і самовдосконалення, яка після закінчення вузу виражається в прагненні постійно підвищувати свою кваліфікацію. Оскільки останній показник є настільки важливим в плані оцінки творчої активності студентів, то виникає необхідність проведення і організації спеціальних експериментальних досліджень на виявлення рівня задоволеності студентів сучасним рівнем вищої освіти, що і стане предметом наших подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Богоявленская Д.Б. Психология творческих способностей: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Д.Б. Богоявленская. – М.: Издательский центр “Академия”, 2002. – 320 с.
2. Выготский Л.С. Психология / Л.С. Выготский. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2000. – 108 с.
3. Венгеренко Н.А. Структура творческого процесса / Н.А. Венгеренко. – М: МГПИ, 1983. – С. 33-84.
4. Кучерявий І.Т., Клепіков О.І. Творчість – основа розвитку потенційних джерел особистості: навч. посібник / І.Т. Кучерявий, О.І. Клепіков. – К.: Вища школа, 2000. – 288 с.
5. Лузік Е. Креативність як критерій якості в системі підготовки фахівців профільних ВНЗ України / Е. Лузік // Вища освіта України. – 2006. – № 3. – С. 77 – 82.
6. Никитина Г. В., Романенко В. Н. Формирование творческих умений в процессе профессионального обучения / Г.В. Никитина, В.Н. Романенко. – СПб.: Издательство С.-Петербургского университета, 1998. – 168 с.
7. Поздняков В.М. Творческий потенциал личности: обоснование сущности и подходов к изучению / В.М. Поздняков // Становление человека в творчестве: тематический сборник. – М., 1994. – С. 183-184.
8. Роменець В.А. Психологія творчості: навч. посібник. – 3-тє вид./ В.А. Роменець. – К.: Либідь, 2004. – 288 с.

The analysis of general theoretic aspects of феномена of creative activity is carried out in the article, his maintenance and place are exposed in the system of psychological knowledge. An own look is set forth and reasonable to the problem of development of creative activity. Found out intercommunication of creative activity with the basic psychological constituents of personality. The semantic signs of creative activity are distinguished,

structure of creative activity through the system of components: motivational, когнітивного, reflections, поведінкового. The criteria of creative activity are in-process certain.

Keywords: creative , creative personality, creative potential, creative activity.

Отримано: 2.12.2011 р.

УДК 159.922.7

М.Т.Дригус

Разработка П. Г. Редкиным проблемы активности школьника в процессе обучения

У статті вперше проаналізовано концептуальний підхід видатного вітчизняного вченого П. Г. Редкіна до вирішення проблеми активності школяра у процесі навчальної діяльності. Розкрито розуміння вченим сутності розвитку самодіяльності школярів у процесі навчання і представлено його технологію самодіяльного розвитку і взаємодії в системах “вчитель-учень” і “учень-учень”. Дано характеристику оволодіння школярем активною позицією суб’єкта учіння і виховання, здійснено аналіз розвитку духовних сил школяра.

Ключові слова: особистість, навчання, активність, самодіяльність.

В статье впервые проанализирован концептуальный подход выдающегося отечественного ученого П.Г. Редкина к решению проблемы активности школьника в процессе обучения. Раскрыто понимание ученым сути развития самостоятельности школьников в процессе обучения; представлена его технология самостоятельного развития и взаимодействия в системах “учитель-ученик” и “ученик-ученик”. Дана характеристика овладения школьником активной позиции субъекта учения и воспитания, осуществлен анализ развития духовных сил школьника.

Ключевые слова: личность, обучение, активность, самостоятельность.

Актуальность проблемы. Продуктивная трансформация современного образовательного пространства не возможна без использования фундаментальных достижений отечественного психолого-педагогического наследия. Между тем значительная их